

Դ Ի Տ Լ Կ

Բ Ի Բ Ձ Ա Ն Դ Ե Ա Ն

Դ Ե Ն Դ Բ Ո Յ

Ը Ն Կ Ե Բ Ո Ւ Թ Ե Լ Ն Ը Բ Ը Ա Բ Ո Ւ Ե Ն Ը Ն

1813.

16. 17. 18. 19. 20. Յ Ո Ւ Ն Վ Ա Բ .

Մ Ի Ա Յ Ե Ա Լ

Ն ա հ ա ն գ ն եր .

Դ Ի Լ Ե Դ Ե Լ Ե 13 Ն Ե Լ Ե Լ Ե Լ :

Մ Ի Լ Ե Դ Ե Լ Ե Լ Ե (Ճ Ե Խ Ե Դ Ե Լ Ե Լ) 4 Ն Ե Լ Ե Լ Ե Լ :

Տկուածի՜ն՝ Նեփաւն քօլօնէյսէն խաւար առերէ՛ ան պատե՛րազմն վրայ՝ որ քաղսւած էր Փլորիտնեքուն գէտ՝ Մէնք լիկըզանք դեռ խաղաղը առնուէ՛ . բայց Դրաննին տեղակալէն իմացանք՝ Պալտփիին ինքեակաւ՝ ղինուորներուն վրայ՝ յետադայ խաղաղները :

« Մեպտեմբերի 27 ին՝ պատե՛րազմն հանգիսեցաւ Աւլօգրեմայիին քաղաքներուն մօտ, որ 2 սահաթ ու էէս քէց : Աս զարնդմբուն՝ մեզմէ 1 հազի մեռաւ : 9 հոգի ու վերաւորնեցաւ : (Թշնամին պէտք է որ շատ

մարդ հորանցուցած ըլլայ : Հինախոտանցոյ Թադուարը Բաինն՝ ինչպէս որ կըսեն, մեռածներուն մէջն է :

Յետ սա զարնդմբուն՝ քիչը առնն որ տնցոււ : Հինախոտանցոյ խեղը քաղմութի սքնութիւն հատու : ուստի սկսան նորէն զարնդիլ : Բայց շուտով լալմուէնցան : Բուր որ արաւմի պատե՛րազմէն ետե առանց ուսելու, ան գիշերը մերսնք հարկադրեցան՝ որ պատնէշը՝ միթէրիզը, լինեն իրենց : որ Թշնամին յանկարծ վրտնին շխարձակի : Եւ առանք դիւրի մէջ՝ պէտք է որ 7, 8 որ ձիւռ մի ուսին : Եւ լիկընալով ան տեղանքը ուղանալ, հրաման եկաւ որ ետ քաղսէին : Ան օտենը Թշնամին նորէն վրա նին յարձակեցաւ, բայց նորէն լալմուէնցաւ, ու վրասմը լիկըրցաւ ալ : առանկով պատե՛րազմը դադրեցաւ :

Աս ամենայն դարձուլութեց մէջ, հինախոտանցիք՝ ինչպէս որ կըկարծուէի, 50 հոգիի լստի կորսնցուցին : Մեզմէ բոլոր 8 մարդ մեռաւ, 14 ալ վերաւորնեցաւ :
Ի՛ն.

ԻՆԿԻԼԴԵՌԱՆՈՒՄ

Լեւոն • 28 Դեկտեմբեր :

Փրանսայու կողմերէն էկած թուղթերը կիմացնենկոր, թէ Նաբոլէոնը ծանր հիւճանդ է : Իրաւ որ՝ հրաշալի բանսը կը լար, թէ որ 12 օրոճան մէջ եղած 1200 միլ ճամբան՝ հիւ մէկ այլայլութիւն չի բերեր՝ նաև երկաթի խառնոճած ունեցօղի մը, ինչպէս որ է Նաբոլէոնին խառնոճածը :

Կօրէնիպօ • 18 Դեկտեմբեր :

Քօրէնհայկէն կը գրեն մեզի, թէ Տանիւ մարգայի տերութիւնը կը խորհրդոր՝ որ հաշտութիւն ընէ ինկիլդէսայու հետ : Եւ կը սենկոր՝ թէ ինկիլդի, Մոսկովի, ու Շվեյտի դեսպանները՝ թաճմի պիտոր ընեն Տանիւ մարգային պատերազմական նաւերուն աժողջքը, որոնք որ ինկիլդը՝ Քօրէնհայ կը թօփօտելու ատեն զայ ըրերէր՝ ու այս ամենայն փնտր հատուցանէ պիտոր Տանիւ մարգային : Ասոր փոխարէն Տանիւ մարգաւալ՝ 50 հազար մարդ պիտոր տայ՝ Մոսկովի ու Շվեյտի զօրաժողովին, որ Փրանսիոյ զօրքը Գերմանիա քաշուէն ատեն՝ վրան յարձակին (1) :

2 ին • Յուլիան :

Իմացանք որ՝ առ վերջի օրերս Վիեննայէն աւագրիական քօռուիերմը հասերէ ամենա հարկաւոր նամակներով • ասիկայ Օլան տայու ճամբով եկերէ ինկիլդէսա : Վաղ ունան օրը կը դառնայ : (Դէն Սգառ) :

ՏԱՆԻՄԱՐԳԱՆ

Քօրէնհայ • 30 Դեկտեմբեր :

Յուրաքանչեւ տասնութեան աստիճանին մէջն է • հաւան բացէ, բարակ ու ցուրտ

(1) Փրանսիոյ դադէթ գրօղը՝ գէմը կառնու առ խօսքերով : « Տանիւ մարգաւալի հետ հաշտութիւններ : Անորդանքը որ տուի իրեն, էրէնով իր գլխաւոր քաղաքը, ու զայլ ընելով իր Նաւատորմիդը՝ Տօնան ման խաղաղութիւն ատեն, ըսակի զօրութիւն չէս կը ընար ընել : (Մօնիթօր) :

հովմը կը փէ • Ջերմաչափ գործիքը՝ 11 աստիճան վար իջած է քան զատու աստիճանը : Կէօմրիկէն սկսեալ՝ մինչև Շվեյտի կողմերը, ծովը մէկ կտոր սառ կը արած է • թէ որ առ ցուրտը մէկ քանի օր ալ գլխաւոր նաւու ըլլանէ, կը ընան սառին վրայէն Շվեյտ երթալ ու գալ :

Մէկ քանի նաւեր ասլրանքով լեցուն, որ զանազան քաղաքներէն էկերէն, սառերու մէջ մնային • ոչ առաջ՝ ոչ ետև կը ընան շարժիլ :

ՏՈՒԳԱՅՈՒԹԻՒՆ

Տանցեքայի •

Տանցիպ • 29 Դեկտեմբեր :

Երկու անգամ առաջաներով խրկած պաշարման զահէնէրը, որոնք Նիւմէն դետէն անդին պիտոր երթային, մասն մեր թէրս խանան • որոնց հետ 900 կտոր ալ թօփ թիւփէնի կային : Ամէն օր կանցնին առկից զահէնէր բանակին համար : Մեր քաղաքին տալու թօփերը՝ 300 կտորէն աւելի է • ու 2000 ալ բեռան առաջաներ պիտոր տանք :

Մեր թէրսխանան շատ ստիպման մէջ է • գիշեր ցորէի կաշխատիկոր : Թօփիներուն ճէնհալը՝ Լէ Բին, ինքը անձամբ առ խառաւորներուն վրայ կեցերէ :

Հինգ տարի է, որ առ քաղաքը ամրցելու համար՝ աշխատութիւն դադարած չէ : Իւրաքանչեւ տարրուան բոլոր ծախքը, կը հասնի մէկ քանի միլիոնիմը • ուստի մեր քաղաքը՝ պիտոր համարով իւր մէկ մեծ ու երևելի բերդով՝ ամրոցմը : Ամէն տեսակ կերակուր պաշար ժողոված կայ ներսը՝ երկու տարրուան համար :

ԼԵՀԱՍՏԱՆ

Վարսալիա • 25 Դեկտեմբեր :

Էհի Տերութիւն գլխաւոր Միաբանեալքը առ Հրովարտակը հանեցին :

« Ո՞ր Լէհեր »

« Հառ Ժամանակ չիկայ, որ մենք ձեզմէն կը »

„կրննդրէնք մէկ զահմը՝ որ անկարելի
 „բանմը կերենար ամմնուն բայ ՚ի ձեզ
 „մէ։ Որ թէպէտև մեծ ու ծանր բաներ
 „էին, բայց ուրիշ բանի վր չիմնած չէին,
 „եթէ ոչ մեր ազատարարին յաղթական
 „զենքին՝ հաստատուն ունողութիւն վր․ որ
 „առօրոճան օրս անբաւական է։ Բայց
 „դուք՝ որ երգումը բերէք մեռնելու կի՞
 „ձեռք ձրգելու մէկ թագաւորութիւնը,
 „որնոր բռնուելը ու անօրէն բռնաւորու-
 „թիւնը ձեզմէ յափշտակելը, ճանչցէք դուք
 „ալ մեզիպէս, թէ մինչև մէկ կաթիլ
 „մքնալ չէ՛ն արիւն մնայ մեր երակներուն
 „մէջ, մեր բոլոր պարտքը որ ունինք մեր
 „հայրենեացը՝ դեռ լեցուցած չենք ըլլալ։
 „Հիմակվան պատերազմիս հետևանքնե-
 „րը, չիկարծած պատահաբանքներ՝ կը պա-
 „հանջեն ձեզմէ առ վերջի զահմ․ հայրե-
 „նեաց փրանքը, ազգին պարծանքը, ու
 „մեր ամենուն երգմունքը՝ զսո կը պա-
 „հանջեն սիրաբար։ Զենք առէք, ո՛վ
 „քաղաքացիք, հայրենիքն որ զձեզ կը-
 „կանչէ․ ու մեր էն շատ սիրած բանին
 „համար է․ մեր հայրենեացը համար՝ որ
 „ուժըղն մեզմէ նորէն յափշտակել․ մեր
 „առաջիկայ կացութիւնը ու մեր վերջինե-
 „րուն վիճակին համար է։ Առօրոճան օրս
 „է, որ ան կտրձուելը՝ որ ձեզնի հետ ծնե-
 „րէ, պէտք է ըլլայ մէկ ամբողջ մեր սահ-
 „մանազուլաներուն՝ որոնց վր յորձակելէ
 „թշնամին։ Երևտովմը ելէք մէկըրէք ձեր
 „ուժը զօրութիւն մեր քաջ զինուորներուն
 „հետ, ու ձեր հաստատութիւն՝ ան աստի-
 „ճանը բերէ բանը, որ յուսարով սպա-
 „սենք ան ժամանակին՝ որ լեհաստանու-
 „աղտարարը դարձեալ նոր զօրքերով
 „մեր մէջը երևնայ, ձեռք ձրգելու համար
 „ան վաստակը ու շահը՝ որնոր եղանակին
 „խստուելը հիմակվան հիմայ ձեռքերնուս
 „առաւ։
 „Զենքի վաղեցէք, ո՛վ քաղաքացիք․ Ա-
 „ձայնը նորմը կամ առօրոճ պիտոր չերև-
 „նայ ձեզնի․ ձեր նախնիքը շատ անգամ
 „լսեցէն սո ձայնը․ շատ անգամ հայրե-
 „նեաց համար զոհերէն իրենց բաղդը։ Եւ
 „րենց արիւնը, ու իրենց կեանքը։ Նախ
 „նեաց էն յարգելի սահմանադրութիւնը, էն
 „սրբազան օրէնքը՝ առ է․ որ զձեզ մէկ
 „տեղ կըկապէ, ու մէկ սիրտ մէկ հոգի
 „կընէ։ Հիմայ է ժամանակ ձեր պարտքը

„վճարելու՝ որնոր օրէնքը ձեզմէ կը պա-
 „հանջէ։ Դուք դիւցաղուններու կարիճ
 „ղաւակներ, արժանի ըրէք զձեզ ձեր պա-
 „պելուն․ ցուցուցէք աշխրբիս՝ թէ անոնց
 „քաջութիւնը դուք էք ժառանգք․ և թէ
 „անոնցպէս ծառայելով հայրենեաց, իբա-
 „ւամբ կը ժառանգէք անոնց անունը։
 „Օգնութի հասէք արնոճաղարմ որդիք
 „Կծարնէք, ու անանկ ըրէք՝ որ ան կա-
 „պը՝ որ նոր հիմայ հաստատելիք վստ
 „պաշտպանութե մեր կրօնին, վր թագա-
 „ւորութեան, և վր աղբայրն օրինաց,
 „ըլլայ՝ ինչպէս որ մէկ ատենմը Դիւցովի
 „չէինք եղաւ փրկուել լեհաստանու։ Վա-
 „ղեցէք օգնութի դիւցաղունը Լանքօռօ-
 „նի և Կրէնսդօբաւի․ նորոգեցէք ան ժա-
 „մանակները, որ ընտիր զօրքերու պակ-
 „սութե համար՝ իշխանները ու արնոճա-
 „կանները հայրենասիրութե բորբոքեալ
 „ըլլալով՝ մէկ տեղ ժողոված դրօշակնե-
 „րուն տակը կրմոնային․ և ան արնոճա-
 „կանաց զինուորեալ բանակը՝ մեծ մեծ
 „յաջող պատերազմներ ըրաւ առ թշնամ-
 „ւոյն դէմ՝ որ հիմայ կըսպառնակոր մեր
 „սահմաններուն վրայ։
 „Մենք կուտանք ձեզնի հրամանատար
 „Սպարապետ Բրինչիքէ Բօնիադալքին՝
 „դուլս բոլոր բանակին․ ան հուստ պա-
 „տերազմողը՝ որուն անունը միայն կը յի-
 „շեցնէ մեզնի մեր սրտին ան զգածմունք-
 „ները՝ որ միշտ ունինք մեր նախնի դիւ-
 „ցաղուններուն վրայ, որ աւելի կեր-
 „պովմը փառաւորներէն զլեհաստան։
 „Ուստի առ անձիս վրայ կը գընենք մեր
 „բոլոր յոյսը․ ու ինչպէս որ մէկ ատենմը
 „մեր հայրենիքը, ծանր պարագայներու
 „մէջ՝ առանց վախնալու կը հաւատար իրեն
 „բաղդը ու յաջողութիւն իր քաղաքացիներ-
 „րուն՝ փորձելով իրենց նախանձը և ու-
 „ժը, մենք ալ անանկ կը յանձնենք ոսոր
 „հայրենասիրութիւնը, քաջասրտութիւնը, ու
 „խեղբն, մեր սահմաններուն պաշտպա-
 „նութիւնը, մեր անձանց ու մեր ընչից ապա-
 „հովութիւնը։ Եւ կուտանք իրեն երկրորդ
 „Սպարապետ ԴԲրինչիքէ Կուսդաքի Սան-
 „կուսքօն․ որուն քաջասրտութիւն փառա-
 „ւորվեցաւ մէկ մէկու ետևէ իրեն պա-
 „տերազմի մէջ․ ու իր հայրենասիրութիւն
 „շատ մեծ բաներու մէջ փորձուած է,
 „զամենիքը ապահով կընէ։

„Հա

„ Հասէ՛ք ժողովեցէ՛ք աս քաջ դորավար,
 „ ներուն գրօշակներուն տակը, պա-
 „ հելով ամեն կանոնները ու կարգա-
 „ւորութիւնները՝ որ այսօր կը հրատարա-
 „ կենք ձեզի: Աս պղտի աշխատութիւն,
 „ որ աւելի բազմալի է Լեհաստանու քան
 „ զբաղում գանձո՛ղ զձեզ պիտոր փառաւո-
 „ լիէ, ու ապահով ընէ ան վարձքերուն
 „ վրայ՝ որ ձեզի պատրաստած է: Հայրե-
 „ նիքը՝ որ հիմայ նորէն կ'ծնանիկոր, զձեզ
 „ իր պարգևներովը պիտոր պատուէ: Ա-
 „ մառը գալունսդէս՝ ձեզի կուտայ ձեր
 „ տունները, ու խաղալուք ձեզի կը դարձ-
 „ նէ ձեր երկիրները: Ինչպէս որ վն ու-
 „ ըրդ հայրենեաց կը կանչենք այսօր ձեր
 „ օգնուելու, անանկ ալ վն սիրդ հայրենեաց՝
 „ մեր վրայ կանչենք կատարելու աս պար-
 „ տաւորութիւնները՝ որ կը խոստանանք:
 „ Դուռ ըջէք, հասէ՛ք, գրօշակներուն տա-
 „ կը մըտէք, որոնք գուցէ պէտք է որ փա-
 „ ռաւորէք՝ ձեր հայրենասիրութիւնը, ձեր
 „ քաջասիրութիւնը, ու ձեր կրթութիւնը: յը-
 „ ցուցէք Եւրոպայի ձեր հայրենասիրու-
 „ թիւն՝ որ զարմացեալ կ'եցերէ ըսելով,
 „ թէ անոնք՝ որ շատ արիւն թափերեն
 „ Լեհաստանու համար, դեռ շատ ալ պի-
 „ տոր թափեն:

Ս Ա Ք Ս Ո Ն Ի Ա.

Լեհիս. 25 Դեկտեմբերի:

Ամեն օր գրեթէ՝ բազմութի ջորքերու
 կանցնիկոր աս քաղաքէն, մեծ բանակը
 երթալու համար:

Յ Ո Ւ Յ Ա Վ

Նորասիւ պրեանց՝ որ 'ի Վէնէտիկ:

Ի վանս Բէյն Ղաղարու:

Բառարան համառոտ 'ի Գաղղիականէ՝ 'ի
 Հայ: Աշխատասիրութիւն Տն Հ. Յարու-
 թի Վարդապետի Ազգերեան Անկիւրաց-
 ւոյ՝ 'ի Միխիթարեան միաբանութիւն: Հա-

տոր Աւաղին: 'ի Վանս Բէյն Ղաղարու՝ 'ի
 Վէնէտիկ. ուսմի:

Գիտաւոր Աստղ, կի՞ Պատմութի Գիտա-
 ւոր Աստղերու. աղէկ ճանչալու համար
 ան գիտնորը՝ որ երեցաւ 1811ին: Աշխա-
 տասիրով Տն Հ. Գրիգոր Վարդապետի
 Խաղաղաճեան՝ 'ի Միխիթարեան Միաբա-
 նից: 1812. ուսմի: 'ի Վէնէտիկ, 'ի վանս
 Բէյն Ղաղարու:

Բան Գործնական, որ է մի միայն խնդ-
 րելին ամ բանաւորի: Եւ գործ Բանա-
 կան, օրինօք և օրինակօք Չորից Բարոյ-
 ախան, առաքինութեանց: Յօրինալ 'ի Հ.
 Մկրտիչ Վրդապետի Ազգերեան՝ 'ի միաբա-
 նութենէ մեծին Միխիթարոյ Աբբազօր:
 Յամի. 1812. ուսմի: 'ի Վէնէտիկ. 'ի վանս
 Բէյն Ղաղարու:

Բառարան Աղօթից. հատնաիր հաւաքե-
 լի բանից Բից, և հոգեկիր արանց: Աւ 'ի
 կարեւոր սէտա աղօթասիրաց: Տպագրեալ
 յառձեռն գիրութի ամենեցուն: Աշխա-
 տասիրութի Տն Հ. Յովհաննէս վարդապե-
 տի Զօհրապետի կոստանդնուպոլսեցոյ:
 Տպագրեւ յամի, 1812. ուսմի: 'ի Վէնէ-
 տիկ, 'ի վանս Բէյն Ղաղարու:

Առնաբանութի Միջն Երեսիս Լամբ-
 րոնացոյ: Թարգմանեալ ըստ ընտիր օրի-
 նակաց յիտալական բարբառ 'ի Հ. Յարու-
 թի Վարդապետի Ազգերեան Անկիւրաց-
 ւոյ՝ 'ի Միխիթարեան միաբանութենէ. և
 տպագրեալ 'ի կրկին բարբառ՝ հանդերձ
 խաղաղան ծանօթութիւն: 'ի վանս Բէյն
 Ղաղարու 'ի Վէնէտիկ. 1812. ուսմի:

Գանձարան շնորհաց ամենաք կուսին՝
 բաժանեալ յերկուս գերս. յառաջնումն
 բացախօտութի 'ի վր իւրաքանչիւր հատ-
 ուածոց՝ քաջածանօթ և զօրաւոր աղօ-
 թիցն, որոյ է սկիզբն * Ո՞ղ լեր թագու-
 հի ||. յորում մի ըստ միջէ պանծալապէս
 պարունակեւ լան ամ շնորհք ողորմութեան
 և զօրութի կուսին, և յերկրորդումն ճառս
 'ի վր գլխաւոր տօնից և առաքինութեց կու-
 սին. և խորհրդածութիւն 'ի վր իւրաքան-
 չիւրեօթն ցաւոց մարիամու 'ի մասնաւորի.
 յաւելեւ ապա և կրթութիւն ինչ ջերմեան
 դուռ առ նա հանդերձ նոցին դործադրու-
 թի: Յօրինեւ ՄԱԼփոնտոս Եպիսկոպոսէ
 լիգորեան: Թարգմանեւ Տն Հ. Յովսէփոյ
 Վերականգու Վարդապետի Պաղտատարեան
 տիգրանակերտցոյ, 'ի միաբանութիւն Տն
 Միխիթարոյ Մեծի Աբբայի: Տպագրեալ
 յամի Տն, 1812. ուսմի: 'ի Վէնէտիկ. 'ի
 վանս Բէյն Ղաղարու:

Աս դործքս՝ որ է պատմութի հիմնական ատենիս, տանըհինի օրը մէյնը կըտրուի,
 'ի Վէնէտիկ 'ի ՎԱՆՍ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ: